

Izložba dokumenata i fotografija

Radni narod Podgorice

Podgorica, maj 2024. g.

Državni arhiv
Arhivski odsjek
Podgorica

Izdavač:
**DRŽAVNI ARHIV
CETINJE**

Za izdavača:
Danilo Mrvaljević

Organizatori izložbe:
-Državni arhiv Cetinje
-Arhivski odsjek Podgorica

Autor izložbe:
Sandra Marković

Saradnik:
Ivan Martinović

Stručni konsultant:
Vukota Vukotić

Tehnička podrška:
Milena Vujović
Lazar Kapisoda
Mirjana Pejanović

Grafički urednik:
Sandra Marković

Dizajn:
DPC Podgorica

Štampa:
PRO FILE doo Podgorica

Tiraž: 200

Izvori fotografija za naslovnicu JU „Muzeji i galerije” Podgorica i „Zetski glasnik” 1932. g.
Za izradu kataloga i izložbe korišćeni su fondovi štampe Državnog arhiva, Arhivskih odsjeka i JU Narodna biblioteka „Radosav Ljumović”
Podgorica, maj 2024. godine

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna biblioteka Crne Gore, Cetinje

ISBN 978-9940-588-53-3
COBISS.CG-ID 29331716

Radnička klasa u Podgorici

Formiranje moderne crnogorske države na Berlinskom kongresu 1878. godine, označilo je novu fazu u njenom političkom životu, ali i društvenom razvoju. Mirnodopski uslovi i teritorijalno proširenje donijeli su preduslove za razvitak privrede i industrije. Samim tim, dolazi i do formiranja novog društvenog sloja – radničke klase. Ipak, razvoj privrede, naročito industrije išao je vrlo sporo i uglavnom je zavisio od stranog kapitala. Monopol duvana, izgradnja željeznice, moderne luke na Pristanu u Baru, samo su neke od industrija koje se razvijaju u Knjaževini/Kraljevini Crnoj Gori. Paralelno sa njima osnivaju se i udruženja radnika, što njihovu socijalnu svijest podiže na veći nivo. Prvo takvo društvo osnovano je u Baru 1903, sa 240 članova, da bi nakon toga uslijedilo obrazovanje radničkih udruženja u Podgorici, na Cetinju i u Nikšiću, 1907. godine.¹ Specifične odlike crnogorskog društva i ekonomski egalitizam doprinosili su slaboj razvijenosti političkih pokreta i udruživanja, tako da su svjetske ideje ostajale samo na nivou individualnih koncepcija. U međuratnom periodu, Crna Gora je izdijeljena i ne predstavlja jedinstvenu političku i administrativnu cjelinu. Broj radnika raste iz godine u godinu i veći broj stanovnika polako silazi u gradove. Radnička klasa postaje sve brojnija i moćnija u društvenom životu. Zbog toga, sve više dolazi do snaženja Komunističke partije i socijalističkih ideja. Posebno zbog Oktobarske revolucije i tradicionalnog oslanjanja na Rusiju, ove ideje uzimaju maha u Crnoj Gori. Tako je Komunistička partija u Crnoj Gori osnovana već 1919. godine. Ubrzo na opštim izborima u Kraljevini SHS KPJ u Crnoj Gori uzima najviše glasova u mnogim opštinama i srezovima, da bi po naređenju tadašnjih vlasti bili zabranjeni. Nakon prelaska u ilegalu, Komunistička partija nastavila je sa svojim radom i širenjem svoje infrastrukture u Crnoj Gori. Djelovala je u sklopu šire jugoslovenske organizacije i njeni predstavnici su učestvovali na svim kongresima Partije. Samim tim, vođstvo KPJ je znalo da među crnogorskim narodom ima značajno uporište. Komunistička aktivnost u ilegali bila je usmjerena na podizanje svijesti naroda o ideološkoj borbi za narodna prava i kulturnom uzdizanju naroda. Tako su u skoro svim

gradovima Crne Gore u periodu između dva svjetska rata, počele da niču radničke organizacije, sindikati, udruženja sa sekcijama, sportski klubovi, koji su okupljali radnike i omladinu. Tako organizovana radnička klasa dočekala je izbijanje Drugog svjetskog rata i Trinaestojulskog ustanka 1941. godine. Pobjedom u NOR-u otvorena je socijalistička era u razvoju Crne Gore. Novi sistem, ubrzano radi na industrijalizaciji i privrednom oporavku Republike. Radnička klasa dobija na zamahu i još više ljudi silazi u gradove radi poslova u novim industrijskim i drugim postrojenjima. Razvoj radničke klase dostiže svoj vrhunac u tim godinama i Crna Gora i njeno društvo su potpuno preoblikovani po tim uzusima. Konačno novim gibanjima radnika srušena je 1989. godine i ta socijalistička vlast i ušlo se u novu eru, uz povratak kapitalizma.

mr Vukota Vukotić

ПОДГОРНИЦА

Fotografija: „Zetski glasnik” 6. januar 1932. g.

Akcije Podgoričke banke

Fond: DACG, Podgorička banka

Radničko jedinstvo

Fond: DA AOIRP Podgorice, Štampa-listovi koje su izlazili u toku NOB- a i ranije

Fotografija:
JU „Muzeji
i galerije”
Podgorica

Fotografija: Milan Nenezić, bankar, slikano 1906. g.
JU „Muzeji i galerije” Podgorica

Pravila gaitelji duvana

Fond: DA AOIRP, Dokumenta o radničkom pokretu Crne Gore 1919-1941. g

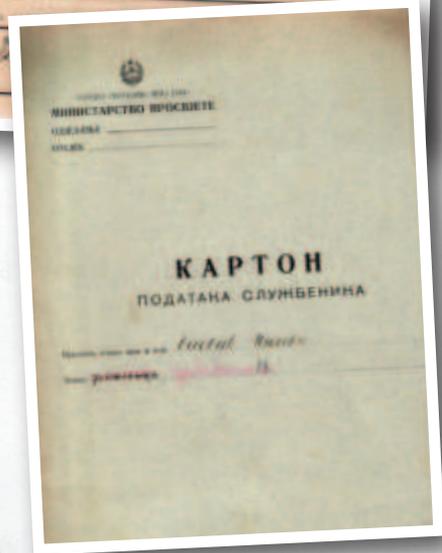
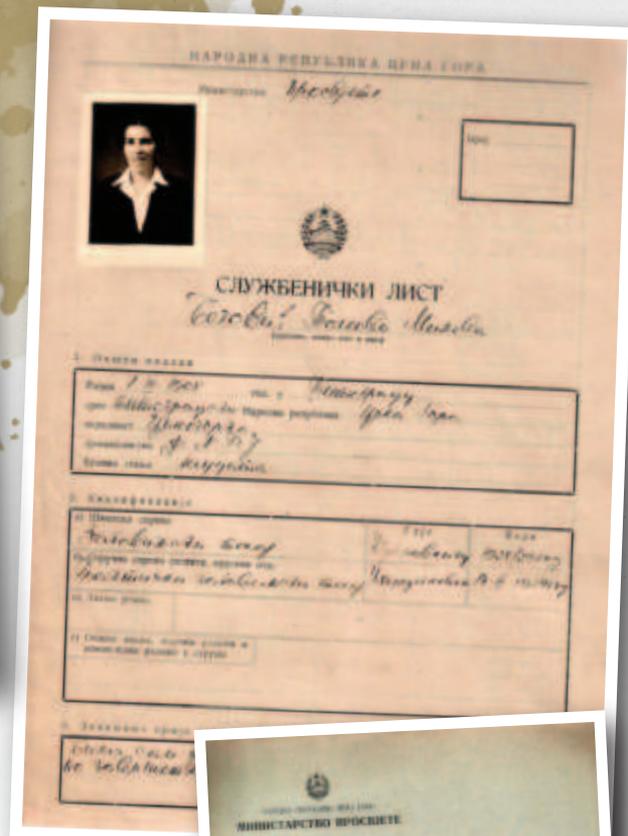

Fotografija Mihailo Bukvić direktor prve Gimnazije u Podgorici

Izvor: Privatna ahiva Žana Tassan

Fotografija: Profesorica Ksenija Martinović slikana oko 1930. g. JU „Muzeji i galerije“ Podgorica

Begović Mileva

Fond AOPG, SNOT, Povjereništvo za prosvjetu i kulturu, Dosijea učitelja

Fotografija učenici Ženske zanatske škole, JU „Muzeji i galerije“ Podgorica

IZBORNIZBORNA ZA
VJEĆE UDRUŽENOG RADA
OPŠTINE ZAGREB

UDRUŽENJE OPŠTINE
-Vijeće udruženog rada-

IZJAVLJENJE

Na osnovu člana 28. Zakona o izboru delegata u skupštini opštine, Opštinska izborna komisija, podnosi

IZJAVLJENJE

O rezultatima izbora za izbor delegata u Vijeće udruženog rada Opštine opštine Zagreb, koji su održani dana 12. aprila 1974. godine.

Sprovedenjem izbora za delegata u Vijeće udruženog rada Opštine opštine Zagreb, rukovodio je Opštinska izborna komisija, imenovana rješenjem Opštinske opštine broj 01-1110-7 od 1. marta 1974. godine, i izborna komisija koje su obnavljale i njihove članove imenovala delegatije osnovnih samoprednih organizacije i zajednice.

Na osnovu izbornih akata, Komisija je utvrdila, da je u izboru za delegata u Vijeće udruženog rada Opštine opštine Zagreb, učestvovalo 90 kandidata, da je izbor izvršen u 360 delegatije osnovnih samoprednih organizacije udruženog rada, i drugih radnih zajednica, koje su se razlikovale kao organizacije udruženog rada, i zatim

1. U OBLASTI IZJAVLJENJA:

1. U delegatijama osnovnih organizacije udruženog rada, u okviru radne organizacije "Makroekonomski" Elektrotehničke, Elektromotorske i zajedničke službe, koje su birale jednog kandidata, a ne delegata je izvršen

Na osnovu člana 28. Zakona o izboru delegata u skupštini opštine, Opštinska izborna komisija, podnosi

IZJAVLJENJE

1. U izboru delegata u Vijeće udruženog rada Opštine opštine Zagreb, koji su održani dana 12. aprila 1974. godine, učestvovalo je 90 kandidata, da je izbor izvršen u 360 delegatije osnovnih samoprednih organizacije udruženog rada, i drugih radnih zajednica, koje su se razlikovale kao organizacije udruženog rada, i zatim

- Elektrotehnička, inženjerska, radnička
- Elektromotorska, inženjerska, radnička

Broj 01-1110-7
Zagreb, 20. II 1974. godine

OPŠTINSKA IZBORNA KOMISIJA

IZBORNA
KOMISIJA
ZAGREB

Vijeće udruženog rada

Fond : AOPG, SOT,
Opšta uprava 1974. g.

„1 maj” 1945

Fond: DA AOIRP Podgorica, E104/1945

Zajednica zanatska,

Fond: AOPG, SOT,
Opšta uprava,
sjednice 28. 02.
1974. g.

Naslovnica časopisa
„Polis” 28. februar. 1992. g.

Fotografija: Knjige u AOPG

Fotografija stranice časopisa
„Polis” 7. april 1993. g.

ISSN 078-9541-58A-53-3

9 789940 588533